

Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon om kapital og risikoforhold

31. desember 2022 Orkla Sparebank

INNHOLDSFORTEGNELSE

PILAR 3 – OFFENTLIGGJØRING AV INFORMASJON OM KAPITAL OG RISIKOFORHOLD

1.	<i>Innledning og formål med dokumentet</i>	2
2.	<i>Styring og kontroll av risiko</i>	2
3.	<i>Informasjonsplikt for foretak som har eierinteresser i foretak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett</i>	6
4.	<i>Vedlegg: Standardisert skjema for offentliggjøring av bankens nøkkeltall for kapital og likviditet</i>	8

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter åttende del av kapitalkravsforordningen (CRR (EU) 2013/575), jf. Forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV del XI. Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2022 med mindre annet fremgår.

2. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

Risikostyringsfunksjonen i Orkla Sparebank er organisert som en integrert del av bankens internkontrollopplegg. Ansvarlig avdelingsleder forestår avviksrapportering til banksjef, som igjen sørger for videre rapportering til bankens styre i de situasjonene der det er påkrevd. Målingene foretas med jevnlig total kapitalvurderinger.

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende. Dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også vurderer behovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer, med videre.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen.

Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken en «omvendt» stresstest. I en slik stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultat man har bestemt. Hensikten med en slik omvendt stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå. Banken gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Banken har vedtatt et minimumsnivå for kapital som skal gjenspeile bankens samlede risikotoleranse. Vurderingen er basert på beregnet kapitalbehov, offentlige krav og markedets forventninger. Det er etablert et sett av handlingsregler, hvor det fremgår hvilke tiltak som skal iverksettes ved ulike nivåer av faktisk kapital.

Styret har godkjent utforming og metodevalg for kapitalbehovsvurderingen og stresstester.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for ulike risikoer ved hjelp av ulike metoder, herunder kredittrisiko, markedsrisiko, operasjonell risiko, konsentrasjonsrisiko, eiendomspriserisiko, likviditetsrisiko, forretningsrisiko, omdømmerisiko, strategisk risiko, systemrisiko og restrisiko.

Det er et overordnet mål for styret i Orkla Sparebank at bankens kredittpolicy innebærer forsvarlig risiko. Banken har utarbeidet eget regelverk som bidrar til begrensninger og styring av den finansielle risiko.

Finansiell risiko deles inn i kredittrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko. Markedsrisiko består igjen av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko.

Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike typer risiko, og hvordan banken har håndtert disse.

KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risikoen for at motparten vil påføre banken et tap ved ikke å gjøre opp bankens tilgodehavende. Kreditteksponering er primært knyttet til utestående lån og gjeldspapirer. Det er også kredittrisiko knyttet til "off-balance" finansielle instrumenter som lånetilsagn og derivater.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser ved forfall, samt risikoen for at banken ikke klarer å møte sine likviditetsforpliktelser uten at kostnaden øker dramatisk. Ut ifra et bredere perspektiv inneholder likviditetsrisiko også risiko for at banken ikke er i stand til å finansiere økninger i eiendeler etter hvert som refinansieringsbehovet øker. Likviditetsstyringen tar utgangspunkt i bankens overordnede likviditetspolicy vedtatt av styret. Likviditetspolicyen gjennomgås minimum årlig. Bankens rammer og retningslinjer for likviditetsrisiko gjenspeiler bankens konservative risikoprofil på området. Bankens innskudd består primært av innskudd fra helkunder i bankens markedsområde. Se note 14 for vurdering av likviditetsrisiko.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risikoen for at virkelig verdi av framtidige kontantstrømmer knyttet til finansielle instrumenter vil endres pga. endringer i markedspriser. Markedsrisiko er knyttet til åpne posisjoner i rente-, valuta og aksjeprodukter som er eksponert mot endrede markedspriser og endringer i volatiliteten til priser som rentesatser, kredittspreader, valutakurser og aksjepriser.

Styring av markedsrisiko tar utgangspunkt i styrevedtatt policy for markedsrisiko hvor det er satt rammer for eksponering innen ulike risikokategorier. Risikoeksponering og -utvikling overvåkes løpende og rapporteres periodisk til styre og ledelse.

Bankens markedsrisiko består videre av valutarisiko og renterisiko. Valutarisiko er hovedsakelig knyttet til bankens kontantbeholdning av utenlandsk valuta. Renterisiko er risiko knyttet til beholdning av rentebærende verdipapirer, fastrenteutlån og fastrenteinnskudd.

KREDITTRISIKO

Kredittrisiko styres gjennom bankens kredittstrategi. Det er utarbeidet kredittåndbok med policyer og rutiner, samt administrativ fullmaktstruktur for styring av kredittrisiko. For definisjon av kredittrisiko vises til note 2.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som skyldes svakheter eller feil i prosesser og systemer, feil begått av ansatte, eller eksterne hendelser. Styring av operasjonell risiko tar utgangspunkt i bankens policy for operasjonell risiko og internkontroll. Det gjennomføres risikovurderinger både på overordnet nivå, men også innenfor ulike prosesser som banken til enhver tid er eksponert for. Hendelser som har påvirket, eller kan påvirke bankens lønnsomhet og/eller omdømme, følges systematisk opp. I tillegg til at det årlig foretas en omfattende gjennomgang av vesentlige operasjonelle risikoer og kontrolltiltak, foretar ledelsen en løpende vurdering av operasjonelle risikohendelser og iverksetter ytterligere risikoreducerende tiltak ved behov. Det foretas løpende rapportering av operasjonelle tapshendelser og internkontrollavvik til ledelse og styret.

KONSENTRASJONSRISIKO

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Enkeltkunder
- Enkelte bransjer
- Geografiske områder

EIENDOMSPRISRISIKO

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller porteføljer av eiendomsinvesteringer, eller uventede tap på lån til datterselskaper som er eiendomsselskaper (ofte er eiendomsmassen skilt ut i egne datterselskaper).

Eiendomspris risiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko.

FORRETNINGSRISIKO

Forretningsrisiko er risiko for tap på grunn av endringer i eksterne forhold som markedssituasjon eller myndighetenes reguleringer. Risikoen inkluderer også omdømmerisiko. Styring og kontroll med bankens forretningssskikkrisiko er basert på bankens styrefastsatte policy. Det påligger alle ansatte å bidra til at kundenes behov og rettigheter ivaretas på en tilfredsstillende måte, herunder gjennom en faglig god og redelig kundeførelse som sikrer at bankens kunder kan ta bevisste og velinformerte valg.

OMDØMMERISIKO

Omdømmerisiko defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, eiere og myndigheter.

STRATEGISK RISIKO

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

SYSTEMRISIKO

Systemrisiko defineres som risikoen for at hele det finansielle systemet rammes som følge av smitteeffekter når en eller flere finansinstitusjoner opplever problemer.

Banken håndterer systemrisikoen gjennom å diversifisere bankens pengeplasseringer. Selv om kjennetegnene ved en finansiell systemkrise er at den rammer bredt, så anses det som en stor fordel å spre bankens overskuddslikviditet fordi en eventuell krise ikke nødvendigvis rammer like hardt og på samme tidspunkt i alle finansinstitusjonene. Bankens håndtering av fundingrisikoen ved å ha god innskuddsdekning, og en betydelig reserve plassert i Norges Bank og andre 0-vektet plassering.

En systemkrise vil sannsynligvis medføre økte fundingkostnader for banken, og over tid vil dette redusere bankens inntjening. Banken er likevel så robust at det isolert sett ikke vil true bankens eksistens. Dersom en realøkonomisk krise skulle inntreffe og føre til unormalt høye tap, vil imidlertid bankens soliditet kunne komme under press.

COMPLIANCE (ETTERLEVELSE)

Compliancerisiko er risikoen for at banken pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomiske tap som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter. Banken vektlegger gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Styret vedtar bankens compliance-policy som beskriver hovedprinsippene for ansvar og organisering. Det arbeides kontinuerlig med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for både å ivareta etterlevelse og effektivitet i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk som påvirker driften skal fortløpende inkluderes i rutiner og retningslinjer.

Aktiviteten på compliance-området har vært stor i senere år, særlig knyttet opp mot kravene innen hvitvasking og GDPR. Banken har implementert spesifikke rutiner og retningslinjer for å sikre etterlevelse, og jobber aktivt for å opprettholde og videreutvikle de ansattes kompetanse på området.

3. INFORMASJONSPLIKT FOR FORETAK SOM HAR EIERINTERESSER I FORETAK SOM UTSTEDER OBLIGASJONER MED FORTRINNSRETT

		Beløp i tusen kroner eller prosent	
a	Overføringsgrad: Samlet portefølje overført og formidlet til Eika Boligkreditt AS (bolighypoteklån) i prosent av samlede utlån til personmarkedet på bankens balanse og bolighypoteklån		
b	Gjennomsnittlig belåningsgrad for bolighypoteklån hos Eika Boligkreditt AS	30,30%	
c	Overpantsettelsesgrad i sikkerhetsmassen	54,75%	
d	Tellende sikkerhetsmasses andel av sikkerhetsmasse totalt	107,90%	
e	Utestående garantiforpliktelse	56.421	
f	Bokført verdi av hhv. obligasjoner med fortrinnsrett, aksjer, fondsobligasjonskapital, ansvarlig lånekapital og annen usikret finansiering i kredittforetaket	Obligasjoner med fortrinnsrett	109.616.659
		Aksjer	208.921
		Fondsobligasjoner	656.819
		Ansvarlig lånekapital	813.256
		Senior obligasjoner	2.818.919
g	Andre forpliktelser overfor kredittforetaket som følge av aksjonæravtaler og lignende	Se nedenfor	

Eika Boligkreditt er lokalbankene i Eika Alliansens boligkredittforetak, direkte eid av bankene. Eika Boligkreditts hovedformål er å sikre lokalbankene tilgang til langsiktig og konkurransedyktig finansiering. Selskapet har tillatelse til å finansiere sin utlånsvirksomhet ved utstedelse av internasjonalt ratede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Det innebærer at Eika Boligkreditt har mulighet til å oppta lån i det norske og internasjonale finansmarkedet, og til enhver tid søke finansiering der man oppnår markedets beste betingelser. Gjennom Eika Boligkreditt får alliansebankene dermed tilgang på langsiktig og svært gunstig finansiering, og kan opprettholde konkurransekraften mot større norske og internasjonale banker

Det er etablert garantiavtaler mellom EBK og banken. Garantiene består i hovedsak av en saksgaranti og en tapsgaranti, i tillegg til en motregningsrett. Saksgarantien gjelder for hele lånebeløpet i perioden fra banken anmoder om utbetaling til lånets pantesikkerhet har oppnådd rettsvern og bankens depotavdeling har kontrollert dokumentasjonen. Med tapsgaranti plikter banken å dekke 80 % av et konstatert tap på bankens utlån i EBK. Tapsgarantien er begrenset til 1 % av bankens utlånsportefølje i EBK, minimum kr 5 mill. Overskytende del på 20 % av tapet har EBK rett til å motregne i provisjonen til alle eierbankene, proratarisk ut ifra den enkelte banks andel av utlånsporteføljen på det tidspunkt tapet konstateres. Motregningsretten gjelder i en periode på 12 måneder.

Garantiavtalene inngår som en del av risikovektet beregningsgrunnlag for kredittrisiko, og kapitalen som beregnes i pilar 1 vurderes som dekkende for risikoen knyttet til garantiavtalene.

EBK benyttes som finansieringskilde for boliglån. Vesentlig overføring av godt sikrede boliglån til EBK kan representere redusert fleksibilitet med hensyn til å skaffe ny finansiering i en stresset situasjon. I en generell krise og en kombinasjon av bank- og generell krise er også EBK en finansieringskilde, ved at banken overfører lån til EBK og samtidig kjøper OMF for et beløp som tilsvarer verdien av de boliglånene som overføres. Bankens får tilgang til likviditet ved at kjøpte OMF stilles som sikkerhet for lån i Norges Bank mot en liten avkortning.

Banken er forpliktet til å kjøpe OMF utstedt av EBK knyttet til EBKs likviditetsbehov innenfor 12 mnd., dersom EBK utøver denne retten, etter «Avtale om kjøp av OMF». Ved beregning av likviditetsforpliktelsen kommer EBKs eksisterende likviditetsbeholdning til fradrag. Siden etablering av forpliktelsen har EBKs netto likviditetsbehov vært negativt. Banken har i denne perioden ikke hatt noen forpliktelse til å kjøpe OMF utstedt av EBK. Det forventes heller ikke under normale markedsforhold at banken i kommende år blir forpliktet til å kjøpe OMF for et vesentlig beløp.

4. VEDLEGG: STANDARDISERT SKJEMA FOR OFFENTLIGGJØRING AV BANKENS NØKKELTALL FOR KAPITAL OG LIKVIDITET

Skjema EU KM1 – Nøkkeltall kapital og likviditet
Beløp i tusen kroner

		a			e
		31.12.2022			31.12.2021
Tilgjengelig ansvarlig kapital (beløp)					
1	Ren kjernekapital	1 590 139			1 456 475
2	Kjernekapital	1 666 556			1 527 119
3	Total ansvarlig kapital	1 767 707			1 623 100
Risikovektet beregningsgrunnlag					
4	Totalt risikovektet beregningsgrunnlag	7 499 761			7 124 359
Kapitaldekning (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)					
5	Ren kjernekapitaldekning	21,20 %			20,44 %
6	Kjernekapitaldekning	22,22 %			21,44 %
7	Total kapitaldekning	23,57 %			22,78 %
Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere andre risikoer enn overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)					
EU 7a	Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere andre risikoer enn overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)	2,00 %			0,00 %
EU 7b	herav: som skal dekkes av ren kjernekapital (prosentpoeng)	2,00 %			0,00 %
EU 7c	herav: som skal dekkes av kjernekapital (prosentpoeng)	2,00 %			0,00 %
EU 7d	Samlet SREP kapitalkrav (i prosent)	10,00 %			8,00 %
Kombinert buffer- og totalt kapitalkrav (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)					
8	Bevaringsbuffer (i prosent)	2,50 %			2,50 %
EU 8a	Bevaringsbuffer som følge av makro- eller systemrisiko fastsatt av en medlemsstat (i prosent)				
9	Institusjonsspesifikk motsyklisk kapitalbuffer (i prosent)	2,00 %			1,00 %
EU 9a	Systemrisikobuffer (i prosent)	3,00 %			3,00 %
10	Buffer for globalt systemviktige institusjoner (i prosent)				
EU 10a	Buffer for andre systemviktige institusjoner (i prosent)				
11	Kombinert bufferkrav (i prosent)	7,50 %			6,50 %
EU 11a	Samlet kapitalkrav (i prosent)	17,50 %			14,50 %
12	Tilgjengelig ren kjernekapital (CET1) etter oppfyllelse av samlede SREP-krav til ansvarlig kapital (i prosent)				

Uvektet kjernekapitalandel					
13	Sum eksponeringsmål	17 078 438			15 811 417
14	Uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	9,76 %			9,66 %
Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere risikoen for overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet eksponeringsbeløp)					
EU 14a	Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere risikoen for overdreven gjeldsoppbygging (i prosent)				
EU 14b	herav: skal bestå av ren kjernekapital (prosentpoeng)				
EU 14c	Samlede SREP-krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	3,00 %			3,00 %
Bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel og samlet krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent av det samlede eksponeringsmålet)					
EU 14d	Bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)				
EU 14e	Samlet krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	3,00 %			3,00 %
Likviditetsreserve (LCR)					
15	Likvide eiendeler (vektet verdi)	922 741			965 657
EU 16a	Utbetalinger (vektet verdi)	738 969			709 807
EU 16b	Innbetalinger (vektet verdi)	307 191			177 906
16	Netto utbetalinger (justert verdi)	431 778			531 901
17	Likviditetsreserve/LCR (i prosent)	214 %			182 %
Stabil finansiering (NSFR)					
18	Poster som gir stabil finansiering	11 134 955			9 342 226
19	Poster som krever stabil finansiering	8 231 531			7 338 575
20	Stabil finansiering/NSFR (i prosent)	135 %			127 %